

Helse- og
omsorgsdepartementet

Høringsnotat

13. juni 2019

Forslag til endringer i alkoholloven

**Forskyvning av rammene for Vinmonopolets
åpningstider på lørdager og forenklet ordning for
salg og skjenking av alkohol ved bryggerier mv.**

Høringsfrist: 13. september 2019

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Forskyvning av rammene for Vinmonopolets åpningstider på lørdager	3
2.1	Gjeldende rett og praksis	3
2.2	Departementets vurdering og forslag.....	4
3	Forenklet ordning for skjenking og salg av alkohol ved bryggerier mv.	5
3.1	Gjeldende rett.....	5
3.2	Departementets vurderinger og forslag.....	6
3.2.1	Behov for et begrenset unntak.....	6
3.2.2	Unntaket knyttes til tilvirkningsstedet.....	6
3.2.3	Unntaket knyttes til mindre lokaler	7
3.2.4	Unntaket knyttes til salg av egenprodusert drikk	8
3.2.5	Nærmere om de bevillingstyper unntaket vil være aktuell for.....	8
3.2.6	Krav for å skille solgt fra skjenket drikk.....	10
3.2.7	Forholdet til alkohollovens ulike bestemmelser for skjenking og salg	11
3.2.8	Lovteknisk løsning	13
3.2.9	Forholdet til den kommunale alkoholpolitiske selvråderetten	13
3.2.10	Virkeområde.....	14
4	Tilgang til opplysninger fra folkeregisteret ved oppgaver etter alkoholloven	14
4.1	Bakgrunn.....	14
4.2	Departementets vurderinger.....	15
4.3	Departementets forslag	16
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	16
5.1	Rammene for Vinmonopolets åpningstid	16
5.2	Salg og skjenking i samme lokale.....	18
5.3	Opplysninger fra Folkeregisteret	18
6	Forslag til endringer i lov og forskrift	18
6.1	Forslag til endringer i alkoholloven.....	18
6.2	Forslag til endringer i alkoholforskriften.....	21
6.3	Forslag til endringer i Svalbardforskriften.....	21

1 Innledning

I Granavolden-plattformen går det fram at regjeringen vil

- flytte rammene for Vinmonopolets åpningstid på lørdager til klokken 10-16
- gi kommunene myndighet til å gi salgs- og skjenkebevilling i samme lokale i tilknytning til bryggeri

I høringsnotatet her foreslås lov- og forskriftsendringer som vil muliggjøre dette.

Det foreslås at rammene for Vinmonopolets åpningstid på lørdager flyttes slik at endringen i handlemønsteret i befolkningen gjenspeiles i disse rammene.

Det foreslås at bevilling for salg av egenprodusert drikk skal kunne gis til lokale hvor det også er gitt skjenkebevilling, forutsatt at det kombinerte skjenke- og salglokalet er lite, ligger i tilknytning til lokaler hvor det foregår tilvirkning av alkoholholdig drikk og det er tilfredsstillende kontrolltiltak som sikrer at solgt og skjenket drikk holdes adskilt. Forslaget vil gjøre det mulig for bryggerier som holder til i små lokaler å tilby sine kunder både å smake egenprodusert drikk på stedet, og å kjøpe med seg slik alkoholholdig drikk hjem.

I høringsnotatet foreslås videre en endring i alkoholloven som skal sikre at offentlige myndigheter fortsatt får tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret dersom de trenger det for å utføre oppgaver etter alkoholloven.

Høringsfristen er 13. september 2019. Høringen er åpen for alle.

2 Forskyvning av rammene for Vinmonopolets åpningstider på lørdager

2.1 Gjeldende rett og praksis

I dag kan Vinmonopolet ha åpent mellom klokken 08.30 og klokken 15.00 på lørdager og dager før helligdager (unntatt Kristi Himmelfartsdag), jf. alkoholloven (alkhl.) § 3-4 første ledd. Bestemmelsen fastsetter den ytre rammen for tillatt salgstid.

Etter alkhl. § 3-4 annet ledd bestemmer departementet åpningstidene til Vinmonopolet. I medhold av bestemmelsen har departementet bestemt at utsalgsstedene kan ha åpent innenfor rammene som er fastsatt i første ledd. Dette betyr at Vinmonopolet selv, innenfor de tidsmessig ytre rammene i første ledd, fastsetter åpningstidene for det enkelte utsalg. Åpningstiden for Vinmonopolets utsalg kan imidlertid ikke være lengre enn fastsatt salgstid for annen alkoholholdig drikk i den kommunen utsalget ligger, jf. alkhl. § 3-4 første ledd annet punktum.

Per februar 2019 hadde alle Vinmonopolets 331 utsalg åpent på lørdager. De aller fleste av disse åpner klokken 10.00 (249 utsalg), 38 utsalg åpner klokken 9.00 og de øvrige (44

utsalg) åpner senere enn klokken 10.00. Ingen utsalg åpner før klokken 9.00. Alle utsalgene har lørdagsåpent til klokken 15.00.

2.2 Departementets vurdering og forslag

Butikkenes åpningstider på lørdager og folks handlevaner har endret seg med tiden. I 2003 ble åpningstidsloven som bl.a. regulerte butikkenes åpningstider på lørdager, opphevet, slik at butikkene kunne velge å ha lengre åpent på ettermiddag/kveld. Det ser ut til å ha skjedd en forskyvning av åpningstidene i form av at butikkene nå åpner senere, ofte ikke før klokken 10.00 på lørdager. I stedet har butikkene fått lengre åpningstider på ettermiddagen. Nordmenns handlemønster på lørdager er endret i takt med dette. Mange starter sin lørdagshandel senere på dagen nå enn da butikkene stengte tidligere på lørdager.

Departementet mener at denne endringen i handlemønster og åpningstider også bør gjenspeile seg i en forskyvning av Vinmonopolets tillatte åpningstider på lørdager. For å sikre fortsatt oppslutning og legitimitet i befolkningen for monopolordningen, er det viktig at Vinmonopolet utvikler seg i takt med samfunnets forventninger og behov.

Det er i Granavolden-plattformen lagt inn at tillatt åpningstid bør være fra klokken 10.00 til 16.00. Departementet foreslår på denne bakgrunn at Vinmonopolets tillatte åpningstider på lørdager forskyves. Dette vil være en forskyvning som er mer i tråd med forbrukernes handlemønster.

Lørdag og dager før andre helligdager (unntatt dagen før Kristi Himmelfartsdag, denne dagen behandles som hverdag), bør som i dag følge de samme åpningstidene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en endring i alkhl. § 3-4 første ledd som setter Vinmonopolets tillatte åpningstid på lørdager samt dager før andre helligdager (unntatt dagen før Kristi Himmelfartsdag) fra klokken 10.00 til klokken 16.00.

Departementet vil påpeke at forslaget kun endrer den ytre rammen for Vinmonopolets åpningstider på disse dagene. Det vil fortsatt være opp til Vinmonopolet å vurdere hvilke åpningstider de skal ha innenfor denne rammen, basert på bl.a. bedriftsøkonomiske analyser for det enkelte utsalg. Vinmonopolet har stor variasjon mellom de fysiske butikkene sine når det gjelder bredde i vareutvalg og antall timer butikkene er åpne. Dette har sin bakgrunn i varierende kundegrunnlag og dermed inntjening. Vinmonopolet må derfor foreta en selvstendig vurdering av hvilke utsalg det vil være grunnlag for å holde åpne til klokken 16.00 på lørdager.

Departementet ser ikke grunn til at det skal være andre åpningstidsrammer for Nordpolets utsalg på Svalbard enn det er for Vinmonopolets utsalg på fastlandet. Departementet forslår derfor også en tilsvarende endring i forskrift om alkoholordningen for Svalbard § 2-6 som regulerer tillatte salgstider på Svalbard. Til tross for at regelverket for alkohol på Svalbard avviker en del fra reglene på fastlandet, vil en slik endring lovteknisk lett kunne tilpasses, og trenger derfor ikke vente på den varslede revisjonen av regelverket på Svalbard.

Tillatte utleveringstider for utlevering av privatimportert alkoholholdig drikk følger Vinmonopolets tillatte åpningstider, jf. alkh. § 2-5. For å videreføre denne koblingen er det nødvendig å endre tidsrammen for utlevering på lørdager og dager før helligdager, også i denne bestemmelsen. Departementet foreslår av den grunn en tilsvarende endring i alkh. § 2-5 første ledd.

3 Forenklet ordning for skjenking og salg av alkohol ved bryggerier mv.

3.1 Gjeldende rett

Alkoholovens utgangspunkt er at bevilling for salg og skjenking skal gis for et bestemt lokale, og en bestemt type virksomhet, jf. alkoholoven §§ 3-1 annet ledd, tredje punktum og 4-2 fjerde ledd, første punktum. Det kan imidlertid ikke gis bevilling for både salg og skjenking for samme lokale. Dette følger av alkoholoven § 3-1 annet ledd, fjerde punktum, hvor det heter; "Salgsbevilling kan ikke utøves sammen med skjenkebevilling i samme lokale", og enda tydeligere i § 4-1 første ledd, første punktum; "Det kan ikke gis bevilling til salg og skjenking i samme lokale." Med samme lokale menes her samme areal, altså at arealet for salg og skjenking ikke må overlappe. Det er ikke noe i veien for at det kan gis skjenkebevilling og salgsbevilling for ulike arealer selv om disse ligger i samme bygning eller rom, for eksempel kan man tenke seg at det gis salgsbevilling i en del av en messesal og skjenkebevilling for en annen del.

Begrunnelsen for kravet om ulike arealer finner vi i hensynet til god kontroll med at bevillingshaver overholder de ulike kravene som er knyttet til henholdsvis salgs- og skjenkebevillinger, se Ot.prp. nr. 7 (1996-97) kapittel 3.2.

Ved en salgsbevilling er det ikke anledning til konsum på stedet. Kunden skal etter kjøpstransaksjonen ta drikken med seg ut av lokalet og konsumere denne et annet sted. Ved en skjenkebevilling er det motsatt – drikken skal konsumeres på stedet, og det er ikke anledning til å ta med drikken ut av lokalet. Videre gjelder ulike rammer for salgstider og skjenketider. Bevillingsmyndigheten, kommunen, har ansvaret for å føre kontroll med at lovens og bevillingens vilkår er fulgt, herunder skal det føres kontroll med at det ikke serveres og drikkes alkohol på steder med salgsbevilling og at det ikke tas med alkohol som er skjenket på et sted med skjenkebevilling ut av det område som bevillingen gjelder for. Ved en skjenkebevilling har bevillingshaver ansvar også når drikken konsumeres, slik er det ikke ved en salgsbevilling.

Dette innebærer at det er ulike krav til bevillingshavere som innehar henholdsvis salgsbevilling og skjenkebevilling, og bevillingsmyndighetens kontroll er derfor knyttet til delvis ulike krav for de to bevillingstypene. Et beslektet forhold er at det betales ulikt bevillingsgebyr for henholdsvis en liter skjenket og en liter solgt alkoholholdig drikk, i og med at kontrollarbeidet er mer ressurskrevende ved skjenkesteder enn ved salgssteder.

3.2 Departementets vurderinger og forslag

3.2.1 Behov for et begrenset unntak

Regelen om at salg og skjenking skal holdes separat har, som vist over, gode grunner for seg. Helse- og omsorgsdepartementets klare inntrykk er videre at regelen ikke medfører større problemer eller utfordringer for bransjen. I den grad en virksomhet har behov for både salgs- og skjenkebevilling, løses dette ved at de to bevillingene gis for ulike arealer. Dette er ikke særlig byrdefullt for bevillingshaver, da loven i utgangspunktet ikke krever at områdene må være adskilt med fysiske sperrer, selv om kommunen kan sette de vilkårene om avgrensning som kommunen anser nødvendige for at kommunen skal kunne føre tilstrekkelig kontroll. På denne bakgrunn anser departementet at bestemmelsen om at salg og skjenking ikke kan skje i samme lokale i all hovedsak bør opprettholdes. Fordelene med regelen overskygger klart de eventuelle ulempene.

På den annen side forstår departementet det slik at enkelte mindre tilvirkere av alkohol, typisk mikrobryggerier, holder til i små lokaler hvor det kan være praktisk vanskelig å legge til rette for adskilte arealer for salg og skjenking, herunder separate kasseområder. Samtidig er det et ønske fra næringen selv, og fra kundene, at man skal kunne gå innom et mikrobryggeri, smake på de ulike drikkene, og kjøpe med seg en flaske eller to hjem. Det kan argumenteres med at tilvirkere kan ha et særlig behov for et unntak fra kravet om separate lokaler, da problemer med små lokaler ikke like lett lar seg bøte på ved flytting som for rene salgs- eller skjenkesteder, da slik flytting også ville måtte innebære flytting av selve tilvirkningsvirksomheten.

Det foreslås derfor et begrenset unntak fra hovedregelen ved at det åpnes for at det i tilknytning til lokaler hvor det foregår tilvirkning av alkohol, kan gis bevilling for salg av egenprodusert drikk for lokale som også innehar en skjenkebevilling. I det følgende omtales de ulike kriteriene som departementet mener bør gjelde for unntaket. Av hensyn til at det ikke skal oppstå konkurransevidringer og av hensyn til god kontroll, er det lagt vekt på å foreslå et begrenset unntak som ikke går lenger enn nødvendig.

3.2.2 Unntaket knyttes til tilvirkningsstedet

Departementet mener det må være et absolutt vilkår for samlokalisert salg og skjenking at virksomheten er knyttet til tilvirkning av alkoholholdig drikk, og at salget og skjenkingen må skje ved tilvirkningsstedet. Dette innebærer at det vil gjelde et krav om tilknytning mellom tilvirkningslokalet og salgs- og skjenkelokalet.

Departementet viser til at alkoholloven allerede inneholder andre ordninger hvor det kreves geografisk tilknytning mellom salgs- eller skjenkestet og tilvirkningssted. For disse ordningene er kravet om geografisk tilknytning lovfestet ved bruk av begrepene "ved salgsstedet" og "ved skjenkestedet". Departementet foreslår at samme språklige konstruksjon brukes i dette tilfellet, og at samme meningsinnhold legges til grunn. Det vises til at følgende forståelse er lagt til grunn både i Ot.prp. nr. 42 (2001-2002), Prop. 48

L (2010-2011) og Prop. 116 L (2015-2016) hvor de ulike ordningene for utvidet salgs- og skjenkebevilling for tilvirkning for skjenking i egen virksomhet ble foreslått: "Tilvirkning etter den foreslåtte ordningen kan derfor bare skje i tilvirkningslokaler som ligger i samme lokaler som, eller i naturlig forbindelse med, skjenkestedet. Det typiske eksempel på slik naturlig forbindelse er kjeller eller eget bryggerhus på en gård." Typiske eksempler etter den her foreslåtte ordningen vil være der et produksjonslokale med tilvirkningsbevilling opptar deler av et industribygg, og det opprettes et lokale for salg og skjenking i et rom ved siden av der tilvirkningen foregår. Et annet eksempel kan være der et mindre bryggeri holder til i kjelleren eller bakgården på en bygård, og man kan se for seg at salg og skjenking kan skje fra bygårdens første etasje.

Departementet viser til at formålet med endringen som her foreslås er å åpne for at virksomheter som innehar tilvirkningsbevilling skal få mulighet til å forestå salg og skjenking i forbindelse med sin tilvirkningsvirksomhet. Dersom virksomheten har tilgang på andre bygg eller andre eiendommer i nærheten av tilvirkningslokalet, vil hensynet bak lovendringen – å legge til rette for tilvirkere som har svært små lokaler – ikke slå til, og av hensyn til likebehandling med andre aktører som driver frittstående salgs- og/eller skjenkebevillinger vil det ikke være aktuelt å åpne for samlokalisering av salg og skjenking i slike tilfeller. Det er derfor gode grunner til å foreslå et krav om tilknytning mellom salgs- og skjenkelokalet og tilvirkningslokalet også for denne ordningen, og av hensyn til et forståelig og praktiserbart regelverk foreslår departementet å legge samme krav og forståelse til grunn som for de eksisterende ordningene i loven.

Departementet skal bemerke at det legges til grunn at kravet om tilknytning til en tilvirkningsbevilling, innebærer at det må være samme bevillingshaver for både tilvirkning, salg og skjenking.

3.2.3 Unntaket knyttes til mindre lokaler

Departementet mener videre at formålet bak regelendringen og hensynet til andre bevillingshavere (likebehandling), tilsier at ordningen må begrenses til aktører med begrenset plass til rådighet. Dette innebærer at det etter departementets syn bør være en begrensning på størrelsen av arealet for samlokalisert salg og skjenking. Er arealet av en viss størrelse, kan man dele det opp, og ha skjenking i en del og salg i den andre. Departementet har lagt inn ordlyden "mindre lokale" i forslaget til lovttekst, men ber om høringsinstansenes syn på om en kvadratmeterbegrensning bør framgå direkte av loven eller om loven bør inneholde et skjønnsmessig begrep som "mindre lokale" eller "dersom det ikke er praktisk mulig å ha to separate lokaler", og/eller om det bør gis forskriftshjemmel slik at spørsmålet kan reguleres nærmere i forskrift. På den ene side kan det både regelteknisk og praktisk være hensiktsmessig at et konkret arealkrav framgår av loven. På den annen side vil en konkret arealbegrensning ikke ta høyde for andre egenskaper ved lokalet som kan spille inn i vurderingen. For det tilfelle at det skal fastsettes en konkret kvadratmeterbegrensning, ber departementet særlig om høringsinstansenes syn på utformingen av kravet, herunder på størrelsen og om det er

behov for særlig presiseringer av hvordan beregningen av arealet skal foretas (bruksareal/bruttoareal mv).

3.2.4 Unntaket knyttes til salg av egenprodusert drikk

Departementet oppfatter at behovet for unntak for samlokalisert salg og skjenking er knyttet til en situasjon der det foregår skjenking i tilknytning til tilvirkningen, og det er ønskelig at kunden også skal kunne kjøpe med seg en smaksprøve hjem. Bakgrunnen kan være at kunden oppsøker stedet pga. stedets egenproduksjon eller at drikken ikke er allment tilgjengelig i alkoholutsalg, og det derfor ikke er mulig eller tilstrekkelig å henvise kunden til at drikken kan kjøpes et annet sted.

Både begrunnelsen for unntaket som foreslås i høringsnotatet her og hensynet til likebehandling, taler for at unntaket begrenses til salg av egenprodusert drikk. Et ønske om å selge også andre alkoholholdige drikker fra det kombinerte salgs- og skjenkelokalet, innebærer at stedet vil skille seg mindre ut fra andre salgssteder, og det vil kunne stilles spørsmål ved om dette innebærer en uberettiget forskjellsbehandling av bevillingshavere.

Departementet foreslår derfor at unntaket for samlokalisert salg og skjenking knyttes til salg av egenprodusert drikk. Dette innebærer at salgsretten kun vil omfatte drikk som er produsert i henhold til tilvirkningstillatelsen.

3.2.5 Nærmere om de bevillingstyper unntaket vil være aktuell for

3.2.5.1 Hvilke typer bevilling skal gi mulighet til salg i samme lokale som skjenking

Departementet foreslår å knytte mulighet til samlokalisert salg og skjenking til kommunal skjenkebevilling i kombinasjon med en kommunal salgsbevilling begrenset til rett til salg av egenprodusert drikk.

Departementet har vurdert om ordningen i stedet bør lovfestes i form av en ordning hvor en skjenkebevilling kan utvides til å omfatte salg i egen virksomhet av egenprodusert drikk. Dette ville ha den fordel at retten til salg og skjenking fulgte av samme bevilling, og bevillingshaver ville da få et bevillingsvedtak. På den annen side ville en slik konstruksjon innebære behov for en rekke teknisk kompliserte lovendringer, jf. de ulike systemer som gjelder for henholdsvis salg og skjenking, og departementet er derfor kommet til at en løsning med to bevillinger – en skjenkebevilling og en begrenset salgsbevilling – likevel vil være å foretrekke.

Departementet legger til grunn at det ikke er behov for å tilrettelegge for den omvendte konstruksjon, dvs. begrenset skjenkebevilling i kombinasjon med alminnelig salgsbevilling.

Det legges til grunn at ordningen kun vil være aktuell for kommunal salgsbevilling i kombinasjon med kommunal skjenkebevilling, da et behov for samtidig salg og skjenking

i tilknytning til tilvirkning ikke vil være praktisk for innehavere av statlige skjenkebevillinger til tog, skip og fly.

Et spørsmål som reiser seg, er om unntaket skal omfatte salgs- og skjenkebevillinger gitt for en enkelt bestemt anledning eller for en bestemt del av året, og ambulerende skjenkebevillinger. Det kan være særskilte kontrollutfordringer knyttet til slike bevillinger. Imidlertid vil koplingen til tilvirkning innebære at ordningen sjelden vil være praktisk aktuell for bevillinger gitt for et kortere tidsrom, og det vil uansett være opp til kommunen å vurdere om det er ønskelig å gi salgsbevilling og skjenkebevilling for samme lokale ved kortvarige arrangementer og eventuelt også sette særlige vilkår for slik tillatelse. Forslaget om å knytte unntaket til mindre lokaler, se kapittel 3.3, vil også virke begrensende. Departementet mener derfor i utgangspunktet at det ikke er behov for å avgrense mot slike bevillinger, men imøteser høringsinstansenes syn på dette.

3.2.5.2 Hvilke typer drikker skal kunne selges

Forslaget vil kunne gi rett til salg for drikk i gruppe 1, dvs. drikk som inneholder opptil 4,7 volumprosent alkohol.

AS Vinmonopolets eneretter berøres ikke, men departementet foreslår at unntaket også skal kunne omfatte salg av nærmere bestemte typer drikker i gruppe 2 dersom vilkårene i § 1-7f er oppfylt. Alkoholloven inneholder i dag en spesialordning for salg av enkelte typer egenproduserte alkoholholdig drikker gruppe 2 (såkalt gårdssalg). Disse drikkene kan selges direkte fra produsent dersom vilkårene i alkoholloven § 1-7f er oppfylt og kommunen har gitt bevilling til slikt salg. Departementet mener at muligheten for samlokalisert salg og skjenking bør omfatte salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 der kravene i § 1-7f er oppfylt. Dette vil gi tilvirkere som etter loven kunne fått skjenkebevilling og salgsbevilling for gruppe 2-drikker dersom de hadde hatt store nok lokaler for å dele av til både en skjenke- og en salgsbevilling, mulighet til å selge og skjenke fra samme lokale dersom vilkårene for dette er oppfylt.

3.2.5.3 Hvilke typer tilvirkningstillatelser knyttes unntaket til

Departementet foreslår over at et vilkår for å kunne få bevilling til å selge alkoholholdig drikk i samme lokale som det skjenkes, er at drikken som skal selges er egenprodusert på stedet. For å kunne produsere alkoholholdig drikk for omsetning, kreves det en bevilling som gir rett til tilvirkning, jf. alkoholloven § 6-1. Dette kan enten være en statlig tilvirkningsbevilling eller en kommunal bevilling til salg eller skjenking som er utvidet til å omfatte tilvirkning.

Departementet har vurdert om forslaget bør begrenses til å gjelde salg og skjenking i tilknytning til statlige tilvirkningsbevillinger, men er kommet til at det ikke framstår å være tungtveiende grunner som taler for en slik begrensning. Departementet foreslår derfor at ordningen også skal omfatte tilfeller der tilvirkningen skjer i henhold til utvidet kommunal skjenkebevilling etter alkoholloven § 4-2 tredje ledd, og tilfeller der tilvirkningen skjer i henhold til utvidet kommunal salgsbevilling etter § 3-1b første og

annet ledd. Sistnevnte innebærer at en salgsbevilling vil kunne være utvidet til å gjelde tilvirkning etter § 3-1b første og annet ledd samtidig som den er begrenset til kun å gjelde salg av egenprodusert drikk. Etter departementets vurdering er det ikke hensyn som taler mot dette.

Oppsummert foreslår departementet at retten til tilvirkning vil kunne følge av statlig tilvirkningsbevilling etter alkoholloven § 6-1, utvidet kommunal skjenkebevilling etter alkoholloven § 4-2 tredje ledd eller utvidet kommunal salgsbevilling etter alkoholloven § 3-1b første og annet ledd.

3.2.6 Krav for å skille solgt fra skjenket drikk

Departementet legger vekt på å fastsette så få særlige tilpasninger som mulig av hensyn til et enkelt regelverk. Samtidig er det nødvendig med noen særregler for at ordningen skal fungere sammen med alkohollovens grunnleggende system og reguleringer.

Departementet anser at den viktigste tilpasningen det vil være behov for, er en bestemmelse som sikrer at solgt og skjenket drikk holdes fra hverandre, slik at blant annet de ulike tidsbestemmelsene og bestemmelsene for å konsumere drikk i og ta med drikk ut av lokalet, se nærmere i kapittel 3.7, kan kontrolleres.

Departementet foreslår et krav om forsegling av drikk som selges i henhold til salgsbevilling gitt for samme lokale som skjenkebevilling. Forsegling av solgt drikk vil skille solgt drikk fra skjenket drikk. Dette vil skape tydelighet både for bevillingshaver og kontrollmyndighet. Departementet foreslår ikke konkrete eller detaljerte krav til hvordan forsegling skal skje, men skal bemerke at forsegling av den type som benyttes ved avgiftsfritt salg på flyplasser åpenbart vil oppfylle kravet. Alkoholloven legger opp til utstrakt kommunalt selvstyre, se under i kapittel 3.9, og det vil dermed være opp til kommunen å vurdere hvilke krav som skal stilles for at kravet til forsegling anses oppfylt. Det vil være bevillingshavers ansvar å sikre at drikk som er solgt, men fortsatt befinner seg i salgs- og skjenkelokalet, er forseglet. Departementet foreslår en forskriftshjemmel slik at det kan gis nærmere bestemmelser om forsegling dersom det viser seg å bli behov for dette. I forslaget til lovtekst er det foreslått en formulering om at forseglingen skal skje på salgstidspunktet og være intakt så lenge drikken befinner seg på salgs- og skjenkestedet. Det bes om høringsinstansenes syn på om det er behov for dette detaljeringsnivået, eller om dette vil kunne ivaretas i forskrift ved behov. Videre vil departementet vurdere om det er behov for å utarbeide veiledningsmateriell til kommunene.

Departementet har vurdert om det i tillegg til eller i stedet for krav om forsegling, bør stilles krav til at solgt drikk ikke utleveres før kunden skal forlate salgs- og skjenkestedet eller til berusede personer. Et krav om at utlevering ikke skal skje før kunden skal forlate lokalet ville kunne bidra til å sikre mot konsum av solgt drikk på stedet. Et krav om at utlevering ikke skal skje til berusede personer ville være i tråd med formålet bak eksisterende regler hvor det ikke skal selges til åpenbart påvirket, da det kunne bidra til å unngå at personer som har besøkt skjenkestedet og senere konsumerer alkoholholdig drikk

som er solgt samme sted blir åpenbart beruset. På den annen side ville slike regler kunne bli kompliserte, da de ville utfordre dagens system for tidsbegrensninger for salg, utlevering og skjenking og potensielt flytte grensene for hva en bevillingshaver for salg har ansvaret for.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det vil være nødvendig å foreslå særlige krav knyttet til når utleveringen kan skje, men legger i utgangspunktet til grunn at gjeldende bestemmelser, ikke minst alkoholforskriften §§ 3-2 og 4-4, sett i sammenheng med begrensningene på stedets størrelse og begrensningen knyttet til egenprodusert drikk vil være tilstrekkelige, særlig sett i sammenheng med hensynet til å lage et så lite komplisert regelverk og så få nye kontroll- og tolkningsutfordringer som mulig.

Imidlertid vil det uansett være behov for tekniske tilpasninger i alkoholforskriften § 4-4 som i dag lyder: "Det må påses at gjestene ikke nyter medbrakt alkoholholdig drikk, eller medtar alkoholholdig drikk når de forlater skjenkestedet." Her må det presiseres at det er skjenket alkoholholdig drikk som ikke kan medtas, og det kan også presiseres at det heller ikke er tillatt å nyte alkoholholdig drikk som er solgt og ikke skjenket på stedet.

Videre foreslår departementet tilsvarende endringer i alkoholforskriften § 3-1 som i dag lyder: "De ansatte skal påse at det ikke drikkes alkohol i salgslokalet". Her vil det presiseres at bestemmelsen ikke omfatter drikking av alkohol som er skjenket på stedet. Det foreslås videre en endring i ordlyden for å tydeliggjøre at bevillingshaver er pliktsubjekt etter bestemmelsen.

3.2.7 Forholdet til alkohollovens ulike bestemmelser for skjenking og salg

Av hensyn til et enkelt, forståelig og konsistent regelverk, foreslås det som utgangspunkt at alkohollovens alminnelige bestemmelser skal gjelde uten tilpasninger også der salg og skjenking tillates i samme lokale.

Dette innebærer at alkohollovens bestemmelser om salg og salgsbevilling vil gjelde for salgsvirksomheten og alkohollovens bestemmelser om skjenking og skjenkebevilling vil gjelde for skjenkevirksomheten. På grunn av de ulike kontrollhensyn som gjør seg gjeldende for henholdsvis salg og skjenking, og ikke minst av hensyn til å unngå konkurransevridning, vil det bare for enkelte bestemmelser være aktuelt å harmonisere reglene der salg og skjenking skal skje i samme lokale.

Alkoholloven inneholder blant annet følgende bestemmelser for henholdsvis salg og skjenking: Det er ikke lov til verken å selge eller skjenke til personer som er åpenbart påvirket, samtidig er det bare skjenking som ikke er tillatt til personer som antas å ville bli åpenbart påvirket dersom de får mer å drikke, jf. alkoholloven § 8-11. Videre er det som tidligere nevnt ikke lov til å ta skjenket drikk ut av skjenkelokalet, mens det ikke er tillatt å konsumere solgt drikk i salgslokalet. Dette følger av alkoholloven § 8-9, og er også presisert i alkoholforskriften §§ 3-2 og 4-4. Det er videre ulike rammer for henholdsvis skjenketider og salgstider for alkoholholdig drikk. Mens salg av slik alkoholholdig drikk som det her er snakk om kan foregå (lovens maksimaltider) mellom klokken 08.00 og

klokken 20.00 på hverdager og mellom klokken 08.00 og 18.00 på lørdager, jf. alkoholloven §§ 3-7 og 3-4a, kan skjenking av alkoholholdig drikk i gruppe 1 og 2 foregå mellom klokken 06.00 og 03.00, og skjenking av drikk i gruppe 3 mellom klokken 13.00 og 03.00, jf. alkoholloven § 4-4. Det er også ulike gebyrer på henholdsvis solgt og skjenket drikk, jf. alkoholforskriften § 6-2.

Dette betyr at kommunen må beslutte skjenketider og salgstider for bevillingene som ligger innenfor lovens maksimalgrenser for de to bevillingstypene. Salg vil måtte opphøre innen klokken 20.00 på hverdager og klokken 18.00 på lørdager, jf. §§ 3-7 og 3-4a. Departementet vurderer det slik at det bør presiseres i bestemmelsen at § 3-4a vil gjelde, i og med at den i dag kun viser til § 3-1b. Det vil kunne argumenteres med at det er upraktisk og i strid med formålet bak forslaget her at salgstiden ikke kan følge skjenketiden. Av hensyn til konkurranseforholdene til innehavere av alminnelige salgsbevillinger, anses dette likevel som en helt nødvendig begrensning.

Videre må satsene for bevillingsgebyr for henholdsvis salg og skjenking legges til grunn for henholdsvis solgt og skjenket drikk, se alkoholforskriften kapittel 6, og internkontrollen etter alkoholforskriften kapittel 8 må tilpasses at det utøves to bevillinger i samme lokale.

For andre bestemmelser i alkoholloven er det ikke særlige krav til salg eller skjenking, eller kravene må tilpasses noe.

Dette gjelder for eksempel kravet om styrer og stedfortreder etter alkoholloven § 1-7c. Departementet legger til grunn at det vil være i tråd med gjeldende rett og Helsedirektoratets veiledning i Håndbok om alkoholloven m.v. (Rundskriv IS-5/2008) at samme person utpekes som styrer og stedfortreder for både salgsbevillingen og skjenkebevillingen.

Departementet skal bemerke at prikktildelingssystemet i alkoholforskriften kapittel 10 er tenkt å fortløpende tilpasse seg nye krav som følger av endringer i alkoholloven. Departementet viser til at det i utgangspunktet ikke skal gjøres endringer i prikktildelingssystemet mens det er under evaluering. Dette kan tale for å vente med å inkludere nye krav som følge av ordningen i prikktildelingsforslaget. På den annen side er det ikke snakk om å gjøre endringer i systemet for prikktildeling som sådan, kun å tilpasse listen med overtredelser til endret alkohollov. Endringer for å tilpasse systemet til mindre endringer i andre deler i alkoholloven slik som her, vil antagelig ikke påvirke evalueringen. Inkludering nå legges til grunn å være den beste måte å sikre at et krav om forsegling blir fulgt opp av bevillingshavere og bevillingsmyndighet. Dette kan tale for å inkludere det nye kravet om forsegling nå. Departementet har innarbeidet et forslag til å inkludere kravet i lovteksten, men ber om høringsinstansenes syn på om dette bør gjøres nå, eller avvente evalueringen av prikktildelingssystemet. For det tilfelle at kravet skal inkluderes, foreslår departementet at brudd på forsegling skal medføre én prikk. Departementet mener at brudd på krav om forsegling vil være sammenlignbart i alvorlighetsgrad med forhold som at det tas med skjenket drikk ut av skjenkelokalet og at det drikkes medbragt alkohol. Dersom det først skal gjøre en slik endring, vil departementet foreslå å presisere at brudd på alkoholforskriften § 3-2 om konsum i

salgslokaler skal medføre én prikk. Dette er et forhold som ved en inkurie ikke er omfattet av dagens liste over regelbrudd som gir prikker. Se forslag til endringer i alkoholforskriften kapittel 10.

Kommunens kontroll vil kunne foregå samtidig for begge bevillinger. På den annen side vil utgangspunktet etter alkoholloven være at en inndragnings sak etter omstendighetene vil kunne omfatte kun den ene eller begge bevillinger. Det blir spørsmål om det bør fastsettes at kontroll og avvik skal ses under ett for salgsbevilling og skjenkebevilling gitt for samme lokale. Forenklingshensyn og hensynet til at begrunnelsen for inndragningsinstuttet er knyttet til om bevillingshaver er egnet til å drive omsetning med alkohol, kan trekke i retning av at bevillingene bør vurderes samlet og som en bevilling, slik at ilagte prikker og et eventuelt inndragningsvedtak vil gjelde begge bevillingene samlet. Departementet ser ikke tunge motforestillinger mot en slik løsning og legger derfor opp til dette i lovforslaget, se forslag til endringer i § 1-8.

Departementet vurderer at det ikke er behov for ytterligere reguleringer, men ber om høringsinstansenes syn på om det er behov for ytterligere tydeliggjøring i lov eller forskrift.

3.2.8 Lovteknisk løsning

Det foreslås at vilkårene for at det skal kunne gis salgsbevilling for samme lokale som skjenkebevilling tas inn i ny § 3-1c i alkoholloven.

Bestemmelsen om at salg og skjenking ikke kan skje i samme lokale, står i dag med ulik ordlyd både i § 3-1 i alkohollovens kapittel om salg og i § 4-1 i alkohollovens kapittel om skjenking. Av pedagogiske hensyn foreslås bestemmelsen flyttes fra §§ 3-1 og 4-1 til ny § 1-7g, hvor også den nye unntaksbestemmelsen som viser til vilkårene i ny § 3-1c tas inn.

3.2.9 Forholdet til den kommunale alkoholpolitiske selvråderetten

Det understrekes at forslaget innebærer at kommunene som bevillingsmyndighet gis *mulighet* til å gi bevilling for salg av egenprodusert drikk og skjenkebevilling for et mindre lokale i tilknytning til tilvirkning. Det innebærer ikke at søkere som oppfyller kravene om tilknytning til tilvirkning, mindre lokale og forsegling gis *rett* til å få slike bevillinger for samme lokale. Forholdet vil falle innunder den alkoholpolitiske kommunale selvråderetten, og det vil derfor være opp til den enkelte kommune å vurdere om det er ønskelig å gi slike bevillinger i kommunen, og hvis ja, vurdere i hvilke tilfeller og på hvilke vilkår slike bevillinger skal kunne gis. Kommunene har en betydelig skjønnsmargin i salgs- og skjenkesaker, og vil kunne beslutte at man av alkoholpolitiske årsaker ikke ønsker bevilling til salg og skjenking i samme lokale i vedkommende kommune. Kommunen vil også kunne beslutte at slike bevillinger kan gis til enkelte konsepter, men ikke til andre, da kontrollutfordringene kan vurderes som ulikt håndterbare innenfor ulike konsepter.

3.2.10 Virkeområde

Det er planlagt en revisjon av alkoholforskriften for Svalbard. Reglene for salg og skjenking på Svalbard avviker en del fra reglene på fastlandet, og den her foreslåtte ordningen vil ikke uten regelverkstilpasninger kunne gjøres gjeldende for Svalbard. Departementet foreslår derfor at spørsmålet om ordningen skal gjøres gjeldende for Svalbard vurderes senere, i forbindelse med revisjonen av Svalbard-forskriften.

4 Tilgang til opplysninger fra folkeregisteret ved oppgaver etter alkoholloven

4.1 Bakgrunn

Lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering (folkeregisterloven) trådte i kraft 1. oktober 2017 med tilhørende forskrift 14. juli 2017 nr. 1201 til folkeregisterloven. Den tidligere folkeregisterloven av 1970 regulerte både folkeregistermyndighetenes taushetsplikt og adgangen til å utlevere opplysninger fra Folkeregisteret.

Folkeregisterloven fra 1970 inneholdt en egen bestemmelse om utlevering av folkeregisteropplysninger til offentlige myndigheters bruk i egen virksomhet. Den nye folkeregisterloven medfører at utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret må ha hjemmel i særlov. Det er redegjort for dette i Prop. 164 L (2015-2016) Lov om folkeregistrering.

Ved ikrafttredelse av ny folkeregisterlov ble eksisterende tilganger til opplysninger fra Folkeregisteret videreført i en overgangsperiode for lovens første virkeår, det vil si fram til 1. oktober 2018. Fram til denne datoen kunne offentlige myndigheter innhente følgende opplysninger fra Folkeregisteret dersom det var fattet vedtak etter tidligere folkeregisterforskrift av 2007 § 9-3 nr. 1 første punktum: noen få personers fulle navn, fødested, fødselsdato, personnummer eller d-nummer, adresse, sivilstand, ektefelle/registrert partner, barn, foreldre og eventuell dødsdato. Forutsetningen var at det forelå et begrunnet behov og at opplysningene ikke var egnet til å røpe klientforhold eller lignende som måtte anses som personlig. Andre opplysninger om personer kunne gis til offentlig myndighet som hadde hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, jf. tidligere forskrift § 9-3 nr. 1 andre punktum. Fra og med 1. oktober 2018 har det derfor vært behov for hjemmel i regelverket som gjelder for det konkrete saksområdet dersom tilgangen til taushetsbelagte opplysninger skal videreføres.

I ny folkeregisterlov av 2016 skilles det mellom utlevering av taushetsbelagte opplysninger og utlevering som ikke er underlagt taushetsplikt. Etter folkeregisterloven § 10-1 første ledd kan offentlige myndigheter og virksomheter få utlevert ikke-

taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret. Hvilke opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt reguleres av folkeregisterloven § 9-1.

Etter § 10-2 kan taushetsbelagte opplysninger utleveres til offentlige myndigheter og virksomheter som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt. Det innebærer at det må foreligge særlig hjemmel i lov for utlevering av taushetsbelagte opplysninger. Opplysningene kan gjøres elektronisk tilgjengelige gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer

Taushetsbelagte opplysninger som kan utleveres til virksomheter med særlig hjemmel omfatter følgende: Elektronisk kontaktinformasjon, kontaktopplysninger for dødsbo, foreldre, ektefelle/registrert partner, barn, foreldreansvar, adopsjon, familienummer, tilknytning til sametingets valgmannstall, samisk språk, oppholdsstatus, utenlandsk identifikasjonsnummer, utlendingsmyndighetenes identifikasjonsnummer, registreringsstatus, med unntak av statusene "bosatt", "utflyttet", "død", "opphørt" og "inaktiv" - som er unntatt fra taushetsplikt i forskrift.

Ifølge § 13-1 tredje ledd bortfaller vedtak om utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret truffet med hjemmel i folkeregisterloven av 1970, ett år etter at den nye loven trådte i kraft. Loven trådte i kraft 1. oktober 2017. Vedtakene bortfalt 1. oktober 2018.

4.2 Departementets vurderinger

Salg, skjenking og tilvirkning av alkoholholdig drikk er bevillingspliktig, jf. alkoholloven § 1-4a. Kommunen er bevillingsmyndighet med mindre det gis statlig bevilling. I de tilfellene det gis statlig bevilling er det departementet som er bevillingsmyndighet. Myndigheten er delegert til Helsedirektoratet. Før bevillingsmyndigheten skal avgjøre en søknad om salgs-, skjenke- eller tilvirkningsbevilling skal det innhentes uttalelser fra diverse offentlige organer herunder blant annet skatte- og avgiftsmyndigheten. For at bevillingsmyndigheten skal kunne utføre de oppgavene de er pålagt etter alkoholloven er det nødvendig, uten hinder av taushetsplikt, å innhente opplysninger fra Folkeregisteret. Departementet er kjent med at kommunene fram til 1. oktober 2018 har fått innhentet taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, men at enkelte kommuner opplyser at det etter 1. oktober 2018 ikke har vært mulig å innhente disse opplysningene.

Det er i alkoholloven gitt hjemler for bevillingsmyndigheten til å innhente uttalelse fra skatte- og avgiftsmyndigheten. Ved behandling av søknader om kommunal salgs- eller skjenkebevilling kan kommunen innhente uttalelse fra skatte- og avgiftsmyndigheten, jf. alkoholloven § 1-7 annet ledd. Muligheten til å innhente uttalelse speiles i en opplysnings- og meldeplikt for skatte- og avgiftsmyndighetene i alkoholloven § 1-15. Det følger av denne bestemmelsen at Skatte- og avgiftsmyndigheten uten hinder av taushetsplikt plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for behandling av bevillingssaker.

På tilsvarende måte er det gitt hjemmel til innhenting av uttalelse fra skatte- og avgiftsmyndigheten etter § 5-2 ved behandling av søknad om statlige skjenkebevillinger

og hjemmel for innhenting av uttalelse fra skatte- og avgiftsmyndigheten etter § 6-4 ved behandling av søknad om statlig tilvirkningsbevilling. Det er plikt for skatte- og avgiftsmyndigheten til, uten hinder av taushetsplikt, å gi de opplysninger som er nødvendige for behandling av søknader om statlige tilvirkningsbevilgninger, jf. alkoholloven § 6-5.

Etter departementets vurdering er det i dag tydelig at det foreligger en plikt for skatte- og avgiftsmyndigheten til å utlevere informasjon uten hinder av taushetsplikt til bruk ved behandling av salgs- og skjenkebevillinger. Folkeregisteret må regnes som en del av skatte- og avgiftsmyndigheten. Departementet ser imidlertid at det på bakgrunn av de endringene som er gjennomført gjennom ny folkeregisterlov bør gis en særskilt bestemmelse i alkoholloven om innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret for å tydeliggjøre at myndighetene som har oppgaver etter alkoholloven kan innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt.

Etter departementets vurdering bør det innføres en hjemmel i alkoholloven som sikrer at myndigheter (både kommunale og statlige) kan innhente opplysninger fra Folkeregisteret, uten hinder av taushetsplikt, dersom det er nødvendig for å utføre oppgaver etter alkoholloven. Departementet vurderer at en slik hjemmel er en videreføring av tidligere rettstilstand. Etter departementets vurdering vil forslaget derfor ikke innebære noen vesentlige personvernmessige konsekvenser.

4.3 Departementets forslag

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår at det gis lovhjemmel til de aktuelle offentlige myndighetene i alkoholloven slik at det tydeliggjøres at myndighetene skal ha tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret. Den foreslåtte bestemmelsen er en videreføring av tidligere rettstilstand og fastslår at myndighetene kan innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter alkoholloven.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Rammene for Vinmonopolets åpningstid

Lovendringen i seg selv har ingen vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Konsekvensen vil avhenge av i hvilken grad de nye rammene faktisk utnyttes av Vinmonopolet. Vinmonopolet må vurdere åpningstider for hvert enkelt utsalg for å bl.a. å sikre lønnsom drift.

Lovforslaget vil gi forbrukerne mulighet til å starte lørdagshandelen senere i de butikkene som forlenger åpningstiden til klokken 16.00. Videre vil Vinmonopolets ansatte måtte jobbe en time senere på lørdagen i disse butikkene.

Dersom et utsalg som i dag åpner klokken 10.00 eller senere, flytter stengetiden fra klokken 15.00 til klokken 16.00, innebærer dette en time økt åpningstid, noe som vil føre til økte lønnskostnader. Det vil imidlertid også bli økte lønnskostnader for de butikkene som kun forskyver åpningstiden med en time. Ifølge gjeldende tariffavtale mellom Vinmonopolet og de ansatte er det et påslag i timelønn etter klokken 13.00 på lørdager. Dette betyr at lønnskostnader per time mellom klokken 15.00 og 16.00 er høyere enn mellom klokken 09.00 og 10.00. I tillegg vil det kunne være behov for flere ansatte på jobb i timen mellom klokken 15.00 og 16.00 enn mellom klokken 09.00 og 10.00.

Når det gjelder forslagens konsekvenser for inntektene til Vinmonopolet, er det ikke mulig å si noe sikkert om dette. Det er vanskelig å forutse hvilke endringer salgstid til kl. 16.00 på lørdager vil føre til når det gjelder kundenes handlemønster. Dette kan også variere mellom de ulike utsalg bl.a. basert på deres beliggenhet og vareutvalg. I hvilken grad en forskyvning av åpningstiden på lørdag ettermiddag vil øke salget eller salgsinntektene i det enkelte utsalg er derfor vanskelig å gi noe klart svar på. Formålet med å forskyve rammen for salgstiden på lørdager er uansett ikke økt salg og økte inntekter, men bedre tilpasning til nytt handlemønster av hensyn til forbrukerne for å sikre legitimitet til og oppslutning om Vinmonopolordningen. Departementet mener det må følges nøye med på hvilken effekt en salgstid til klokken 16.00 på lørdager får for alkohosalget og alkoholkonsumet i Norge, og vil be Folkehelseinstituttet vurdere hvordan dette kan gjennomføres.

Vinmonopolet har foretatt et enkelt anslag over forventede utgifter og inntekter ved tre tenkte modeller. De tre modellene er henholdsvis å forskyve åpningstiden til klokken 16.00 i 1) alle butikker, 2) butikker som ligger i kjøpesentre og 3) de 200 største butikkene. Selskapet presiserer at det er usikkerhetsmomenter i regnestykkene. Anslagene gir imidlertid et bilde av hvilke konsekvenser en forskyvning av rammen for åpningstiden på lørdag kan få dersom at en av disse modellene blir det praktiske resultatet av den foreslåtte lovendringen.

I alle regnestykkene er dagens lønns- og arbeidsbetingelser lagt til grunn. I tillegg er det lagt inn noe mersalg (på bekostning av grensehandel og dagligvarehandel). Alle modellene vil ifølge Vinmonopolet beregninger gi et tap, henholdsvis på 12,4 millioner, 9,5 millioner og 7,7 millioner kroner.

Det anses som lite sannsynlig at ev. økte salgsinntekter i timen mellom klokken 15.00 og 16.00 alene vil dekke de ekstra kostandene knyttet til lønn mv. Avhengig av hvordan åpningstidene faktisk justeres av Vinmonopolet, viser dette at forskyvning av åpningstiden vil dette kunne påvirke Vinmonopolets overskudd og dermed statens overskuddsandel. . I statsbudsjettet for 2019 er det lagt til grunn at statens andel av driftsoverskuddet i Vinmonopolet skal være 50 prosent av resultatet før ekstraordinære poster og at overskuddsandelen blir på 41,2 millioner kroner.

5.2 Salg og skjenking i samme lokale

Lovendringen har ingen vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Forslaget kan innebære noe økt arbeid for kommunen som bevillingsmyndighet, da kommunen vil måtte ta stilling til slike bevillingsøknader og blant annet vurdere om skisserte opplegg for forsegling av drikk ivaretar hensynet til å skille mellom solgt og skjenket drikk. Dette anses imidlertid å være en relativt beskjeden byrde, som vil finansieres av bevillingsgebyrene. Videre vil departementet vurdere å få utarbeidet en veileder som kan lette kommunenes arbeid. En slik veileder vil medføre noe arbeid for Helsedirektoratet som vil være rett instans for et slikt oppdrag, men et slikt arbeid vil være av en slik art og en slik størrelse at det vil kunne løses innenfor Helsedirektoratets rammer. For tilvirkere, som for eksempel mikrobryggere, vil forslaget innebære en forenkling.

5.3 Opplysninger fra Folkeregisteret

Ettersom forslaget knyttet til opplysninger fra Folkeregisteret er en videreføring av gjeldende rett, kan ikke departementet se at den vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

6 Forslag til endringer i lov og forskrift

6.1 Forslag til endringer i alkoholloven

Departementet foreslår følgende endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven):

Ny § 1-4d skal lyde:

§ 1-4d. Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret

De myndigheter som har oppgaver etter alkoholloven kan uten hinder av taushetsplikten innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgavene.

§ 1-7f skal lyde:

§ 1-7f. Krav ved bevilling etter § 3-1b og § 3-1c første ledd annet punktum

Bevilling etter § 3-1b kan bare gis hvis tilvirkningen skal skje ved salgsstedet, og tilvirkningen og salget vil utgjøre en del av stedets helhetlige karakter og salgstilbud.

Bevilling etter § 3-1b første ledd annet punktum og annet ledd *og bevilling etter § 3-1c første ledd annet punktum* for alkoholholdig drikk gruppe 2 kan bare gis for inntil 15 000 liter per år og på følgende vilkår:

1. Den alkoholholdige drikken må være omfattet av produktlisten i kommentar til posisjon 22.06 i Tolltariffen og kan ikke være tilsatt brennevin eller blandet med alkoholholdige produkter utenfor produktlisten i kommentar til posisjon 22.06 i Tolltariffen.
2. Minst en tredjedel av innsatsvarer som gir produktet dets karakter, må være egenprodusert.

Ny § 1-7g skal lyde:

Det kan ikke gis bevilling til salg og skjenking for samme lokale. Unntak gjelder der vilkårene i § 3-1c er oppfylt.

§ 1-8 nytt femte ledd skal lyde:

Der det er gitt salgsbevilling og skjenkebevilling for samme lokale, jf. § 3-1c, skal bevillingene vurderes samlet og som én bevilling etter reglene i paragrafen her og forskrifter gitt i medhold av denne.

§ 1-8 nåværende femte ledd blir nytt sjette ledd

§ 2-5 første ledd skal lyde:

Utlevering av alkoholholdig drikk ved privat innførsel kan skje fra kl. 08.30 til kl. 18.00. På dagen før søn- og helligdager *kan utleveringen skje fra kl. 10.00 til kl. 16.00.* Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag.

§ 3-1 første og annet ledd skal lyde:

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan bare foretas av AS Vinmonopolet på grunnlag av kommunal bevilling, eller på grunnlag av tillatelse som nevnt i § 3-1a, *bevilling etter § 3-1b eller § 3-1c.*

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 kan bare foretas på grunnlag av kommunal bevilling, eller på grunnlag av tillatelse som nevnt i § 3-1a, *bevilling etter § 3-1b eller § 3-1c.* Det gjelder også der salget skal drives av et selskap som helt eller delvis eies av kommunen. Bevillingen gjelder for et bestemt lokale og en bestemt type *virksomhet.*

Ny § 3-1c skal lyde:

§ 3-1c. Salg av alkoholholdig drikk i samme lokale som skjenkebevilling

Der kommunal salgsbevilling

a) gis til innehaver av statlig tilvirkningsbevilling, eller omfatter rett til tilvirkning etter § 3-1b første ledd, eller gis til innehaver av skjenkebevilling som omfatter rett til tilvirkning etter § 4-2 tredje ledd første punktum, og

b) bevillingen skal utøves ved bevillingshavers tilvirkningssted, og

c) bevillingen skal gjelde for et mindre lokale

kan det gis salgsbevilling for egenprodusert alkoholholdig drikk i gruppe 1 for samme lokale som skjenkebevilling. Dersom kravene i § 1-7f annet ledd er oppfylt, kan bevillingen omfatte salg av egenprodusert alkoholholdig drikk gruppe 2. Departementet kan gi forskrifter om innholdet i kravene i første punktum.

Dersom salgsbevilling er gitt for samme lokale som skjenkebevilling, skal solgt alkoholholdig drikk forsegles på salgstidspunktet og forseglingen skal være intakt så lenge drikken befinner seg i bevillingslokalet. Departementet kan gi forskrifter om kravet til forsegling.

§ 3-4 første ledd skal lyde:

Salg fra AS Vinmonopolets utsalg kan skje fra kl. 08.30 til kl. 18.00. På dagen før søn- og helligdager *kan salg skje fra kl. 10.00 til kl. 16.00*. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag. Åpningstiden for AS Vinmonopolets utsalg kan likevel ikke være lengre enn fastsatt salgstid for annen alkoholholdig drikk i kommunen.

§ 3-4a skal lyde:

§ 3-4a Tidsinnskrenkninger for salg av alkoholholdig drikk etter §§ 3-1b og 3-1c

Salg av alkoholholdig drikk etter §§ 3-1b og 3-1c kan skje fra kl. 08.00 til kl. 18.00.

Kommunestyret kan generelt eller for kommunen eller for det enkelte salgssted innskrenke eller utvide tiden for salg i forhold til det som følger av første ledd. Salg av drikk som nevnt i første ledd er likevel forbudt etter kl. 20.00 på hverdager, og etter kl. 18.00 på dager før søn- og helligdager unntatt dagen før Kristi Himmelfartsdag. Det kan bestemmes at salg ikke skal finne sted til bestemte tider på dagen eller på bestemte ukedager.

Salg av alkoholholdig drikk som nevnt i første ledd skal ikke skje på søn- og helligdager, 1. og 17. mai.

§ 4-1 første ledd skal lyde:

Flere skjenkebevillinger til samme lokale kan bare gis til én bevillingshaver, med mindre det i bevillingene fastsettes skjenketider som ikke er overlappende, jf. § 4-4.

6.2 Forslag til endringer i alkoholforskriften

Departementet foreslår følgende endringer i forskrift 8. juni 2005 nr. 538 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (alkoholforskriften):

§ 3-2 skal lyde:

Det må påses at det ikke drikkes alkoholholdig drikk i salgslokalet, med mindre drikken er skjenket i et lokale som både har salgs- og skjenkebevilling i medhold av alkoholloven § 3-1c, jf. § 1-7g.

§ 4-4 skal lyde:

Det må påses at gjestene kun nyter skjenket alkoholholdig drikk, og at de ikke medtar skjenket alkoholholdig drikk når de forlater skjenkestedet.

§ 10-3 fjerde ledd nytt femte strekpunkt skal lyde:

- *Brudd på plikten til å påse at det ikke drikkes alkohol i salgslokalet, jf. § 3-2 i denne forskriften*

§ 10-3 fjerde ledd nåværende femte strekpunkt blir nytt sjetten strekpunkt.

§ 10-3 fjerde ledd nytt syvende strekpunkt skal lyde:

- *Brudd på plikten til forsegling, jf. alkoholloven § 3-1*

§ 10-3 fjerde ledd nåværende sjetten til åttende strekpunkt blir nye åttende til tiende strekpunkt

6.3 Forslag til endringer i Svalbardforskriften

Departementet foreslår følgende endringer i forskrift 11. desember 1998 nr. 1300 om alkoholordningen for Svalbard:

§ 2-6 første ledd skal lyde:

Salg kan skje fra kl. 08.30 til kl. 18.00. På dager før søn- og helligdager kan salg skje fra kl. 10.00 til kl. 16.00. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag.